

SCIO

ZSV

**Prosinec
2025**

Počet účastníků: 966
Čistá úspěšnost: 43,9 %
Korig. úspěšnost: 44,5 %
Hrubá úspěšnost: 53,1 %
Průměrné skóre: 25,9
Medián skóre: 25,3

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 60,0
Max. dosažené skóre: 53,7
Min. možné skóre: -19,7
Min. dosažené skóre: -1,3
Směr. odchylka skóre: 10,8

1. Člověk a společnost

1.

Podstatou behaviorální psychologie je přesvědčení, že lidské chování lze aktivně utvářet a měřit. Tuto myšlenku lze vyjádřit i pomocí klasických teorií podmiňování či vzorce $O = f(S, R)$, kde písmeno O značí pojem *osobnost*. Která z následujících možností tento matematicky zapsaný vztah nejlépe vystihuje?

- (A) Osobnost je formálně tvořena schopnostmi a okolní realitou.
- (B) Osobnost je funkcí smyslu a rozumu.
- (C) Osobnost vystihuje směřování chování a reaktivity (temperamentu).
- (D) **Osobnost je funkcí stimulu a reakce.**

2.

Mezi důležité složky osobnosti patří temperament a charakter. Oba dva pojmy zahrnují soubor vlastností, na základě kterých si člověk vytváří vzorce svého chování. Která z následujících možností nejpřesněji popisuje vztah mezi temperamentem a charakterem?

- (A) Temperament člověka se v průběhu života může měnit, charakter je naopak spojený s biologickými faktory.
- (B) **Temperament je primárně vrozený, zatímco charakter je převážně formován prostředím a zkušeností.**
- (C) Temperament vysvětluje, proč a na základě čeho jednáme, zatímco charakter určuje, jak jednáme.
- (D) Temperament je pouze částí celkového charakteru, tedy všech vlastností člověka.

3.

Významným psychologem zabývajícím se vývojovou psychologií byl Jean Piaget. Zabýval se především dětským myšlením a kognitivním vývojem. Jedno ze stádií kognitivního vývoje je podle Piageta charakteristické tím, že dítě má tendence k egocentrickému myšlení, nedokáže ještě zohlednit jiné úhly pohledu a oproti předchozímu stádiu se u něj objevuje symbolická hra, například hraní si na učitele.

Která z následujících možností správně označuje uvedené stádium kognitivního vývoje?

- (A) **předoperační stádium**
- (B) senzomotorické stádium
- (C) stádium formálních operací
- (D) stádium konkrétních operací

TEXT K ÚLOHÁM 4 AŽ 5

Chceme-li vysvětlit např. nějaké přeházení, jsme nuceni předpokládat, že u onoho člověka vznikl určitý úmysl něco říci. Uhadujeme jej bezpečně z onoho narušení slovního projevu, tento úmysl se však neprosadil, byl tedy nevědomý. Když jej mluvčímu dodatečně sdělíme, může jej jako svůj vlastní úmysl také poznat, a v tom případě byl jen v předvědomí. Může jej však také popřít jako něco, co je mu cizí, a v tom případě byl tedy v nevědomí. Lze tedy rozlišovat dvojí nevědomé – jedno, které se přeměňuje ve vědomé snadno (předvědomí), a druhé, u něhož k této přeměně dochází nesnadno, jen po vynaložení značné námahy a případně k ní nedojde vůbec nikdy (nevědomí). Máme nyní tři termíny: vědomé, předvědomé a nevědomé, s nimiž při popisování duševních jevů vystačíme.

4.

Která z následujících možností správně pojmenovává psychologický směr, jenž je charakterizován uvedeným úryvkem?

- (A) behaviorismus
- (B) **psychoanalýza**
- (C) kognitivní psychologie
- (D) gestalt psychologie

5.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje důvod přeházení dle uvedeného textu?

- (A) K přeházení dochází, když jsou vědomý záměr a výsledek vytlačeny do nevědomí.
- (B) **Přeházení je důsledkem určitého úmyslu, který se nepodařilo, jelikož nevstoupil do vědomí.**
- (C) Přeházení charakterizuje vědomou chybu, které se nevědomky dopouštíme.
- (D) Přeházení je projev nevědomé snahy, aby se člověk na něco rozpomněl.

6.

Výzkumem sociálních rolí se v 70. letech 20. století zabýval americký psycholog, kterého proslavil jeho Stanfordský vězeňský experiment. Do experimentu si vybral 24 mužů, polovině z nich přiřadil roli dozorce, druhé polovině roli vězně a umístil je do prostoru připomínajícího věznici. Snažil se zjistit, jak ovlivňuje přidělená role chování jedince. Experiment musel ukončit předčasně, mimo jiné kvůli velmi krutému jednání ze strany dozorců.

Která z následujících osobností je autorem uvedeného experimentu?

- (A) **Philip Zimbardo**
- (B) Solomon Asch
- (C) Stanley Milgram
- (D) Erik Erikson

1. Člověk a společnost

7.

termín	charakteristika
1) fobie	A) ztráta kontaktu s realitou projevující se halucinacemi a bludy
2) obsese	B) iracionální a intenzivní obavy z konkrétních objektů, situací nebo činností
3) kompulze	C) pevné a falešné přesvědčení o nějaké skutečnosti, které je rezistentní vůči důkazům o opaku
4) psychóza	D) vtíravé a nežádoucí myšlenky či představy vyvolávající úzkost
5) blud	E) nutkavé a opakující se chování prováděné ke zmírnění úzkosti z obsesí

Ve které z následujících možností jsou správně přiřazeny uvedené charakteristiky k příslušným psychologickým termínům?

- (A) 1B, 2C, 3E, 4A, 5D
(B) 1B, 2D, 3E, 4A, 5C
(C) 1B, 2E, 3D, 4A, 5C
(D) 1A, 2D, 3E, 4C, 5B

8.

Která z následujících možností představuje sociologický proces, v němž dochází ke změně postavení jedinců a skupin v rámci sociální struktury?

- (A) sociální stratifikace
(B) **sociální mobilita**
(C) sociální role
(D) sociální facilitace

9.

Která z následujících charakteristik je nejtypičtější pro formální sociální skupinu?

- (A) Pozice a role ve skupině jsou rozděleny na základě spontánního rozhodnutí členů.
(B) Skupina má rozhodující vliv na začleňování jedince do společnosti.
(C) **Skupina má konkrétně formulovaná pravidla jednání.**
(D) Účelem členství ve skupině je uspokojení členů ze vzájemných vztahů.

10.

název	charakteristika
1) archaická společnost	A) Je charakterizována sekularizací, přesunem značné části populace ze zemědělství do průmyslu či novým třídním rozdělením.
2) tradiční společnost	B) Je charakterizována kulturní relativizací a zvýšenou propojeností a závislostí mezi státními útvary.
3) moderní společnost	C) Základním vysvětlujícím principem je náboženství a většina populace organizuje svou obživu lokálně v rámci stálých sídel.
4) postmoderní společnost	D) Je charakterizována silným vztahem k přírodě, který se odráží skrze nejruznější rituály a obřady.

Ve které z následujících možností jsou správně přiřazeny zjednodušené charakteristiky společností ke svým sociologickým názvům?

- (A) 1C, 2D, 3B, 4A
(B) 1B, 2D, 3A, 4C
(C) **1D, 2C, 3A, 4B**
(D) 1D, 2C, 3B, 4A

11.

Ferdinand Tönnies rozlišuje v rámci sociálních uskupení společnost a pospolitost. V jeho pojetí slouží tyto koncepce k pojmenování společenské vazby jednotlivce a druhých. Společností autor myslí okruh lidí, kteří žijí a bydlí vedle sebe, nevytvářejí však vzájemná pouta a každý z nich sleduje své vlastní cíle. Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje rozdíl mezi pospolitostí a společností v pojetí Tönniese?

- (A) **Pospolitost je oproti společnosti založena na osobních a neformálních vztazích.**
(B) Pospolitost zahrnuje veškeré označení lidstva, které se skládá z jednotlivých společností.
(C) Pospolitost je termín, který vymezuje míru soudržnosti celé společnosti.
(D) Pospolitost je pouze archaické označení pro společnost.

1. Člověk a společnost

12.

Proč se Clinton tolik zajímá o dění na Blízkém východě? Protože si myslí, že Gaza Strip je striptýzový bar.

Tato a mnoho dalších anekdot se v USA vyprávělo po vypuknutí skandálu kolem tehdejšího prezidenta Billa Clintona roku 1998. Anekdota odkazuje na mimomanželský vztah mezi prezidentem a stážistkou Monikou Lewinsky, jenž vyústil v sexuální styk. Bill Clinton tehdy aféru popíral.

Z pohledu sociologie lze kolování anekdoty ve společnosti charakterizovat jako určitý typ společenské sankce. Pokud by uvedená anekdota měla povahu takové společenské sankce, o kterou z následujících by se v tomto případě jednalo?

- (A) asociální, negativní, symbolická
- (B) formální, pozitivní, kolektivní
- (C) neformální, pozitivní, restorativní
- (D) **neformální, negativní, verbální**

13.

Kritici tzv. klasického státního školství tvrdí, že běžná škola přenáší odpovědnost za učení na dospělé, čímž oslabuje vlastní motivaci samotných dětí. Děti se tak učí slepé poslušnosti učitelům a opakování zaběhlých vzorců bez pochopení podstaty věci. Dokáží pak pouze opakovat to, co vymyslel někdo jiný. Současnou situaci kritici přirovnávají k 18. století, kdy Marie Terezie zavedla povinnou školní docházku podle nich proto, aby dokázala lidem efektivněji ovládnout a podřídit státu. Ideálem kritiků tzv. klasického školství je dítě vychované podle naprosto opačných hodnot.

Která z následujících možností představuje výčet těch hodnot, jež jsou pohledem uvedené kritiky nejzřetelněji v **rozporu** s ideálem tzv. klasického školství?

- (A) **iniciativnost; novátorství; samostatnost; nonkonformita**
- (B) konformita; formálnost; normalita; adaptivnost
- (C) rebelie; legitimita; manipulativnost; integrita
- (D) ritualismus; iniciativa; dogmatismus; reaktivnost

14.

Který z následujících příkladů nejpřesněji reprezentuje kvantitativní výzkum?

- (A) Mediální výzkumnice tráví týdny pozorováním v redakcích televize a rádia, aby zachytila, jak pracují novináři.
- (B) Zaměstnanec muzea studuje všechny dochované dopisy a deníky významného regionálního umělce a snaží se zrekonstruovat jeho životní příběh.
- (C) **Pracovník univerzity analyzuje data ze strukturovaných dotazníků od pětiset vysokoškolských studentů, měří jejich dobu spánku i známky a hledá mezi nimi vztahy.**
- (D) Sociální pracovník mapuje osobní výpovědi uprchlíků, kteří se usadili v nové zemi. Zaměřuje se na jejich zkušenosti s adaptací, kulturní šok a hledání nové identity.

15.

Od počátků křesťanství se rozvíjejí mnohé teologické disciplíny, které mají za úkol zkoumat podstatu víry v Boha. Jedna z nich se zabývá studiem osoby Ježíše Nazaretského, jeho božské a lidské přirozenosti a jeho role ve spáse lidstva. Která z následujících možností představuje správný název uvedené teologické disciplíny?

- (A) eucharistie
- (B) **christologie**
- (C) pastorece
- (D) eklesiologie

TEXT K ÚLOHÁM 16 AŽ 17

Dvojími argumenty (dossoi logoi) mluví v Řecku filosofové o dobru a zlu. Jedni říkají, že je něco jiného dobro a něco jiného zlo. Druzí však, že je to totéž a že je to jedním dobrem a druhým zlem, ano i témuž člověku jednou dobrem, podruhé zlem. Uvážím to na základě lidského života. Ten obnáší péči o jídlo, pití a pohlavní lásku; což je ovšem pro nemocného zlo, kdežto pro zdravého a toho, kdo to potřebuje, dobro. A nedostatek sebevlády v těchto věcech je jistě zlý pro ty, kdo jím trpí, dobrý však pro ty, u kterých nakupují a kteří z toho mají zisk. Dále nemoc je pro nemocného zlem, ale pro lékaře dobrem. Dále smrt je pro zemřelého zlem, ale pro obchodníky s pohřebními potřebami a hrobníky dobrem.

16.

Učení kterého z následujících filosofů či filosofických škol nejpřesněji odpovídá nauce obhajované v uvedené ukázce?

- (A) Sokrata
- (B) **sofistů**
- (C) stoiků
- (D) Epikura

1. Člověk a společnost

17.

Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje filosofický postoj autora dle uvedené ukázky?

- (A) Dobro a zlo závisí na perspektivě pozorovatele – každý může dobro a zlo vnímat jinak.
- (B) Každé zlo je v nějakém ohledu dobré a každé dobro je v nějakém ohledu zlé.
- (C) Dobro a zlo jsou odlišné veličiny, které se spolu vůbec nesetkávají.
- (D) **To, co je pro někoho dobrem, může být pro někoho jiného zlem.**

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 18 AŽ 20

Kategorický imperativ je tedy pouze jeden jediný, a to tento: jednej jen podle té maximy, u níž můžeš zároveň chtít, aby se stala obecným zákonem. (...) [Jistý člověk] se cítí nouzí donucen vypůjčit si peníze. Ví dobře, že je nebude moci splatit, vidí však rovněž, že mu nikdo nepůjčí, pokud pevně nepřislíbí, že je k určitému datu vrátí. Má chuť takový slib učinit, ale má také ještě tolik svědomí, aby se sám sebe zeptal: není to nedovolené a v rozporu s povinností pomoci si takovým způsobem z nouze?

18.

Která z následujících osobností je autorem uvedené ukázky?

- (A) Immanuel Kant
- (B) Georg Wilhelm Friedrich Hegel
- (C) John Stuart Mill
- (D) Jean-Paul Sartre

19.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje význam pojmu *maxima* v uvedené ukázce?

- (A) právní norma
- (B) nejvyšší možná hodnota
- (C) osobní zásada
- (D) společensky uznávané pravidlo

20.

Předpokládejme, že kategorický imperativ je skutečně měřítkem mravnosti. Kterým z následujících způsobů by měl v ukázce zmíněný člověk zhodnotit morální přípustnost zamýšleného slibu?

- (A) Měl by posoudit, zda je zapůjčená částka natolik malá, aby pro bohatého věřitele nepředstavovala závažnou ztrátu, a zda on je natolik chudý, aby si – pokud jde o takto malou částku – zasloužil soucit a velkorysost bohatého věřitele.
- (B) Měl by posoudit, zda si může přát, aby se stalo samozřejmým, že lidé dávají sliby, které nehodlají splnit, když se dostanou do úzkých.
- (C) Měl by posoudit, zda mu křivý slib nepřinese důsledky, jako poškození pověsti a ztráta důvěry, které jsou horší než jeho současná situace.
- (D) Měl by posoudit, zda by křivý slib nebyl v rozporu s legitimními povinnostmi a zákony, které nám ukládá naše společnost.

2. Stát a právo

21.

Thomas Hobbes je autorem známého výroku *Homo homini lupus*, který odráží jeho teorii o podstatě státu a přirozenosti člověka. Hobbes tvrdil, že přirozeností člověka je egoismus a nedůvěra k druhým. Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje pojetí moci a její roli ve společnosti dle Hobbesa?

- (A) Stát musí respektovat individualitu a pluralitu názorů, aby mohl odnaučit člověka jeho počáteční sebestřednosti.
- (B) **Stát musí mít absolutní moc, aby ochránil člověka před nebezpečím zvenčí, ale i před ním samotným.**
- (C) Stát musí být postaven na rovnosti všech občanů, kteří sami rozhodují o údělu jeho směřování.
- (D) Přirozený stav je třeba podporovat, a proto by stát měl mít moc jen velmi malou a vládnout by měli ti nejsilnější.

22.

Dva studenti Anna a Petr se baví o Platonově a Aristotelově pojetí politiky. Studenti se ve vzájemné diskusi pokusili myšlenky těchto antických myslitelů co nejpřesněji vystihnout následujícími výroky:

Anna: *Platon věřil, že ideální stát by měl být řízen filosofy-králi, kteří díky svému poznání věčných idejí dokážou spravedlivě vládnout. Politika je pro něj především teoretickou disciplínou zaměřenou na hledání dokonalého vzoru spravedlnosti.*

Petr: *Aristoteles považoval politickou vědu za nejvyšší disciplínu praktické filosofie. Zkoumal empiricky různé existující ústavy, protože věřil, že nejlepší politické uspořádání lze najít studiem reálných režimů.*

Které z následujících tvrzení nejpřesněji hodnotí, zda Anna a Petr správně pochopili a reprodukovali politickou filosofii Platona a Aristotela?

- (A) Anna přesně vystihla Platonovy myšlenky, ale Petr se mýlí v Aristotelově pojetí.
- (B) Petr správně charakterizuje Aristotela, ale Anna chybně popisuje Platona.
- (C) **Oba mají pravdu – zatímco Platon hledal ideální vzory, Aristoteles studoval reálné politické režimy.**
- (D) Oba se mýlí – Anna ve skutečnosti popisuje Aristotelovo pojetí, Petr popisuje pojetí Platona.

23.

- 1) Preambule je první hlavou Ústavy ČR, kde nalezneme základní charakteristiky českého státu.
- 2) Preambule vyjadřuje základní hodnoty a cíle, na nichž je stát postaven.
- 3) Preambule odkazuje na historii a tradici českého národa.
- 4) Preambule představuje státní symboly českého státu.
- 5) Preambule je poslední hlavou ústavy a shrnuje to, co již bylo v dokumentu uvedeno.

Které z uvedených výroků jsou platné pro preambuli Ústavy ČR?

- (A) jen 1. a 3.
- (B) **jen 2. a 3.**
- (C) jen 1., 3. a 4.
- (D) jen 2., 3., 4. a 5.

24.

Které z následujících tvrzení správně popisuje jeden z ústředních rozdílů mezi italským fašismem a německým nacismem v historickém období 1919–1945?

- (A) Na rozdíl od nacismu byl fašismus charakteristický silným kultem osobnosti.
- (B) Na rozdíl od nacismu neměla fašistická Itálie expanzivní geopolitické ambice.
- (C) **Na rozdíl od fašismu byla v nacismu ústředním prvkem ideologie rasové nadřazenosti.**
- (D) Na rozdíl od fašismu využíval nacismus rozsáhlou státní propagandu a kontrolu médií.

2. Stát a právo

25.

Karlovi bylo 16 let a Alžbětě již 18 let. Po delší úvaze se rozhodli, že by si rádi založili vlastní politické hnutí. Jedním z hlavních důvodů je, že nemají koho volit. Jako mnozí jejich vrstevníci mají pocit, že současní politici neprosazují zájmy mladých lidí.

Která z následujících možností nejpřesněji popisuje podmínky pro registraci politického hnutí v ČR?

- (A) Musí mít alespoň tři členy přípravného výboru starší 18 let; k písemnému návrhu na registraci zaslanému na Ministerstvo vnitra ČR musí být přiložena petice podepsaná alespoň tisíci občany požadující vznik hnutí a stanovy politického hnutí ve dvou vyhotoveních.
- (B) Musí mít alespoň tři členy přípravného výboru starší 15 let; k písemnému návrhu na registraci zaslanému na Ministerstvo pro místní rozvoj ČR musejí být přiloženy stanovy politického hnutí ve dvou vyhotoveních.
- (C) Musí mít alespoň dva členy přípravného výboru starší 18 let; k písemnému návrhu na registraci zaslanému na Ministerstvo vnitra ČR musí být přiložena petice podepsaná alespoň padesáti tisíci občany požadující vznik hnutí a stanovy politického hnutí ve dvou vyhotoveních.
- (D) Musí mít alespoň dva členy přípravného výboru starší 15 let; k písemnému návrhu na registraci zaslanému na Ministerstvo spravedlnosti ČR musí být přiložena petice podepsaná alespoň tisíci občany požadující vznik hnutí a stanovy politického hnutí ve dvou vyhotoveních.

26.

Zákony obvykle předepisují pravidla chování. Výjimkou jsou zákony, které nějak hodnotí dějiny a jejich aktéry, a vyjadřují tím základní hodnoty, o které se daný stát opírá. Jedná se o zákony takzvaně deklarativní. Například Zákon o protiprávnosti komunistického režimu z roku 1993 kromě jiného říká, že odpor občanů proti tomuto režimu byl legitimní, spravedlivý, morálně oprávněný a hodný úcty. Ještě za první republiky – v roce 1930 – byl parlamentem přijat Lex Masaryk, ve kterém se píše, že „T. G. Masaryk zasloužil se o stát“. Zůstal v platnosti až do současnosti, nezrušili ho ani nacisté, ani komunisté. Podobnými zákony o zásluhách byly po roce 1989 vyznamenány další tři osobnosti.

Která z následujících trojic osobností byla po roce 1989 oceněna uvedeným způsobem ve smyslu zákona o zásluhách?

- (A) Alexander Dubček, Václav Havel, Václav Klaus
- (B) Václav Havel, Václav Klaus, Miloš Zeman
- (C) Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik, Václav Havel
- (D) Edvard Beneš, Alexander Dubček, Ludvík Svoboda

27.

Cílem _____ není jen přerozdělit určité množství peněz, nejde tedy o nově pojmenovaný grantový systém. Smyslem _____ je vtáhnout obyvatele do dialogu o utváření místa, kde žijí, ukázat lidem, jaké jsou možnosti obce i jak se mohou na tvoreni města podílet a také naučit radnice způsobu, jak občanům naslouchat a jak s nimi efektivně a konstruktivně komunikovat. Důležitou součástí _____ jsou veřejná setkání a debaty o návrzích, na nichž mohou vzniknout nové mezisousedské vztahy i příjemná konstruktivní atmosféra v obci.

Která z následujících možností obsahuje pojem, jenž je nutné doplnit na všechna vynechaná místa v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) voleb
- (B) participativního rozpočtu
- (C) referenda
- (D) obecního zastupitelstva

28.

Která z následujících možností obsahuje správnou odpověď na otázku, zda je podle české právní úpravy možné, aby byl poslanec Parlamentu České republiky ve volbách do zastupitelstev krajů zvolen i hejtmánem kraje?

- (A) Právní řád České republiky neumožňuje členům Parlamentu kandidovat ve volbách do krajských zastupitelstev.
- (B) Poslanec Parlamentu České republiky může být současně v krajském zastupitelstvu, či dokonce krajským hejtmánem, zákon to nezakazuje.
- (C) Mandát poslance Parlamentu České republiky je slučitelný s členstvím v krajském zastupitelstvu, s funkcí krajského hejtmána však nikoli.
- (D) Nabytím funkce krajského hejtmána dochází ze zákona k zániku mandátu poslance Parlamentu České republiky.

2. Stát a právo

TEXT K ÚLOHÁM 29 AŽ 30

Polyarchické režimy se vyznačují kombinací dvou obecných rysů. Zaprvé, existuje v nich relativně vysoká tolerance opozice, dostatečně silné, aby přinejmenším brzdila sklony k svévolnému vládnutí. To je prakticky zaručováno systémem soutěžících politických stran, institucionálně garantovanými a chráněnými občanskými svobodami a čilou a zdravou občanskou společností. Zdravá občanská společnost se vyznačuje existencí nezávislých organizací a sdružení, která nejsou pod přímou kontrolou státu, aktivní účastí občanů na veřejném životě a schopností kontrolovat a kritizovat vládní rozhodnutí. Druhým rysem polyarchie je to, že příležitosti k účasti na politice jsou natolik široké, aby zaručovaly spolehlivou úroveň odpovědnosti vůči lidu. Jako typ režimu lze polyarchii odlišit od všech nedemokratických systémů i od demokratických systémů malého rozsahu, které jsou založeny na klasickém neboli athénském modelu demokracie.

29.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje hlavní charakteristiky polyarchických režimů dle uvedeného textu?

- (A) silná opozice schopná kontrolovat vládu a institucionalizovat účast občanů na politickém rozhodování
- (B) existence více politických stran, ochrana občanských práv a aktivní občanská společnost
- (C) vláda malé skupiny odborníků bez účasti širší veřejnosti na politice
- (D) demokratický systém fungující pouze v malých územních celcích zdůrazňujících ochranu menšinových práv

30.

Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje prvky politického systému, jež jsou dle uvedeného textu klíčové pro zajištění odpovědnosti vlády vůči občanům?

- (A) centralizace moci a přímé hlasování o zákonech
- (B) pluralitní politický systém a garantovaná občanská práva
- (C) přímá demokracie a referenda o zásadních společenských otázkách
- (D) silná opozice a vláda s omezenými pravomocemi

31.

_____ předchází právu pozitivnímu, ve svém jádru je věčné a jeho platnost je univerzální. Je stálé, neměnné a ahistorické, nepodléhá totiž běhu času. Vždy vzniká a působí nezávisle na státu. Jako souhrn všech pravidel a principů nepochází z lidské činnosti. Ústředním motivem je legitimita.

Který z následujících pojmů je nutné doplnit na vynechané místo uvedeného textu, aby byl věcně správný?

- (A) Subjektivní právo
- (B) **Přírozené právo**
- (C) Objektivní právo
- (D) Substantivní právo

32.

Kogentní (kategorické) normy imperativně stanoví pravidlo chování, práva a povinnosti, neponechávají prostor pro vůli adresátů, kteří tak nemají legální možnost odchýlit se od požadavků normy vlastním projevem vůle (pod hrozbou sankce).

Které z následujících ustanovení **není** kogentní normou?

- (A) Jestliže za trvání manželství společné jmění zaniklo, může být obnoveno jen rozhodnutím soudu vydaným na návrh jednoho z manželů.
- (B) Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.
- (C) **Strany si mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se řídí tímto zákonem.**
- (D) Nabyvatel může uplatňovat nárok z odpovědnosti za vady u soudu jen tehdy, vytkl-li vady bez zbytečného odkladu poté, kdy měl možnost věc prohlédnout. Nabyvatel může vadu vytknout nejpozději do šesti měsíců, pokud zákon nestanoví jinak. Nevytkne-li v této lhůtě vadu, právo zanikne.

33.

Při nákupu nemovitosti se často můžeme setkat s pojmem zástavní právo. Která z následujících možností představuje hlavní účel zástavního práva k nemovitosti?

- (A) Umožňuje vlastníkovu nemovitost prodat bez omezení.
- (B) Slouží primárně k evidenci nemovitostí v katastru nemovitostí.
- (C) **Zajišťuje věřiteli právo uspokojit svoji pohledávku z prodeje nemovitosti.**
- (D) Umožňuje nájemci získat vlastnické právo k nemovitosti.

34.

Erika nevymáhala své právo před uplynutím promlčecí lhůty. Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje právní následek v uvedeném případě z hlediska platného českého práva?

- (A) Nemá to žádný následek.
- (B) Právo Eriky zanikne.
- (C) **Právo Eriky trvá dál, ale pokud protistrana namítne promlčení, soud jí právo nepřizná.**
- (D) Erika právo nesmí uplatňovat u soudu.

2. Stát a právo

35.

Který z následujících institutů rodinného práva zakládá právní poměr, jenž je statusově rovnocenný vztahu mezi biologickými rodiči a jejich dětmi?

- (A) osvojení
- (B) střídavá péče
- (C) poručenství
- (D) pěstounství

36.

Kamil je jednatelem a současně jediným společníkem obchodní společnosti Nábytek, s. r. o., která se zabývá zakázkovou výrobou dřevěného nábytku pro restaurační zařízení. Pro splnění jedné větší zakázky si objednal u obchodní společnosti Dřevo, s. r. o., potřebný materiál. Ta mu dodala materiál v dohodnutém termínu a za předem smlouvenou cenu 480 000 Kč. Kamil ovšem už v té době věděl, že za objednané dřevo nezaplatí, protože je jeho podnik předlužen. Společnost Dřevo, s. r. o., po termínu splatnosti ještě Kamila několikrát telefonicky kontaktovala, Kamil na to ovšem nereagoval a zaslanou fakturu bez zaplacení vyhodil do koše.

Která z následujících možností správně označuje protiprávní jednání, jehož se Kamil dle uvedených skutečností dopustil?

- (A) krádež
- (B) podvod
- (C) zpronevěra
- (D) loupež

37.

Osobě obviněné v trestním řízení jsou garantovaná jistá práva zakotvená v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád. Které z následujících tvrzení o právech obviněného v trestním řízení je **nepravdivé**?

- (A) Obviněný může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky.
- (B) Obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat.
- (C) Je-li obviněný ve vazbě, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.
- (D) **Obviněný má právo se v průběhu svého výsledku radit s obhájcem o tom, jak odpovědět na již položenou otázku.**

38.

Paní Růžena zakoupila v internetovém obchodě konfekční oblečení. Po rozbalení zásilky zjistila, že jí nesedí. Které z následujících tvrzení je v souladu s platným právem v uvedené situaci?

- (A) Zboží lze vrátit do tří pracovních dnů od doručení bez udání důvodu.
- (B) Zboží může vrátit, pokud jeho cena nepřesahuje 5000 Kč.
- (C) **Zboží může bez udání důvodu vrátit do 14 dnů od převzetí.**
- (D) Zboží zakoupené v internetovém obchodě již není možné po rozbalení zásilky vrátit.

39. Na základě rozhodnutí NOK byla úloha vyřazena.

Ve spolku, kde mají členové hlasovací práva, se rozhoduje o významné změně stanov. Stanovy určují, že pro jejich změnu je třeba kvalifikovaná většina (např. 75 % hlasů přítomných členů).

Většina členů navrhuje změnu, která by zvýšila členské příspěvky, ale tato změna by současně disproporčně zatížila určitou skupinu členů (např. členy z jiného regionu nebo s nižšími příjmy). Tato skupina tvoří menšinu a tvrdí, že změna porušuje princip rovnosti a spravedlnosti.

Který z následujících právních principů může menšina ve spolku v uvedeném příkladu využít, aby ochránila svá práva?

- (A) autonomie vůle
- (B) minoritní veto
- (C) legitimní očekávání
- (D) **zákaz majorizace**

40.

Která z následujících možností týkající se výpovědi z pracovního poměru je dle pracovního práva ČR pravdivá?

- (A) Výpověď z pracovního poměru je platná pouze tehdy, pokud se jedná o projev vůle zaměstnance i zaměstnavatele (oboustranný projev vůle).
- (B) **Zaměstnanec může podat výpověď z pracovního poměru bez udání důvodu, zaměstnavatel musí udat důvod výpovědi zaměstnanci vždy.**
- (C) Pracovní poměr končí vždy dva měsíce po podání výpovědi z pracovního poměru.
- (D) Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď z jakéhokoli důvodu nebo důvod uvádět vůbec nemusí.

3. Hospodářství a svět

41.

Poslední volby do Evropského parlamentu proběhly v roce 2024. Které z následujících tvrzení nej přesněji charakterizuje uvedené volby?

- (A) Jednalo se o první volby, které proběhly podle jednotného volebního systému stanoveného Lisabonskou smlouvou.
- (B) **Ve srovnání s předchozími volbami vzrostl vliv konzervativních a nacionalistických frakcí.**
- (C) Evropské politické frakce mohly nominovat pouze kandidáty z vlastních členských států.
- (D) Po volbách došlo k přerozdělení poslaneckých mandátů Evropského parlamentu mezi státy podle směrnice Evropské komise.

42.

Jeden ze západoevropských států svým rezervovaným postojem k nadnárodní koncepci evropské integrace inicioval vznik paralelní organizace – Evropského sdružení volného obchodu (ESVO/EFTA). Který z následujících států patřil mezi zakladatele uvedené organizace?

- (A) Francie
- (B) **Velká Británie**
- (C) Lucembursko
- (D) Irsko

43.

V září 2024 vydal bývalý italský premiér a šéf Evropské banky Mario Draghi zprávu o ekonomickém stavu Evropské unie. Kromě hodnocení ekonomického stavu EU v něm Draghi navrhuje i určité klíčové řešení. Která z následujících možností správně označuje hlavní výstup uvedené zprávy?

- (A) **EU čelí stagnaci a ztrátě konkurenceschopnosti, klíčové je mobilizovat 800 miliard eur ročně na podporu inovací a energetické transformace.**
- (B) Draghi doporučuje omezit investice do technologických inovací, protože nejsou prioritou.
- (C) Současnou závislost na dovozu surovin a technologií lze řešit užší spoluprací se zeměmi BRICS.
- (D) Klíčem k úspěchu je snížení vládních investic a podpora tradičních průmyslových sektorů.

44.

Lisabonská smlouva upravující základní pravidla fungování Evropské unie stanoví možnost postihovat členské státy, pokud poruší hodnoty Evropské unie definované v článku 2 této smlouvy. V minulosti bylo takové řízení zahájeno například vůči Maďarsku.

Která z následujících možností správně uvádí hodnoty z článku 2 Lisabonské smlouvy, o nichž pojednává uvedený text?

- (A) hodnoty spojené s fungováním Schengenského prostoru, tedy ochrana vnější hranice EU a svobodný pohyb v hranicích vnitřních
- (B) hodnoty společného trhu spočívající ve volném pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu
- (C) **hodnoty úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv**
- (D) kulturní hodnoty evropského prostoru symbolizované heslem „Jednota v rozmanitosti“

45.

Která z následujících možností označuje hlavní cíl Evropské centrální banky (ECB)?

- (A) **kontrola a zajištění cenové stability v eurozóně**
- (B) schvalování hospodářských a rozpočtových politik členských států EU
- (C) poskytování půjček vládám členských států na financování veřejného dluhu
- (D) správa a alokace zdrojů evropských fondů pro regionální rozvoj

46.

Která z následujících možností nej přesněji vystihuje jeden z důsledků členství v EU vyplývající ze zakládajících smluv?

- (A) jednotná zahraniční politika členských států
- (B) zánik legislativy členských států a převzetí unifikované legislativy EU
- (C) přispívání do fondů EU členskými státy podle jejich HDP na obyvatele
- (D) **omezení určitých aspektů národní suverenity členských států přesunem rozhodovacích pravomocí na orgány EU**

3. Hospodářství a svět

47.

Která z následujících možností ve správném chronologickém pořadí zachycuje události revolučních let 1848–1849 v Českých zemích?

- (A) rozeznání Kroměřížského sněmu – první petice císaři – Svatodušní bouře – Palackého psaní do Frankfurtu
- (B) první petice císaři – Palackého psaní do Frankfurtu – Svatodušní bouře – rozeznání Kroměřížského sněmu
- (C) rozeznání Kroměřížského sněmu – Svatodušní bouře – Palackého psaní do Frankfurtu – první petice císaři
- (D) Svatodušní bouře – rozeznání Kroměřížského sněmu – Palackého psaní do Frankfurtu – první petice císaři

48.

Jedna z bitev 1. světové války je silně spjata s „bratrovražedným bojem“ Čechů v Rakousko-uherské armádě proti Čechům v ruských legiích. Za 1. republiky se tato bitva stala legendární až natolik, že její skutečný vojenský význam byl značně nadsazován.

Který z následujících střetů nejlépe odpovídá uvedené charakteristice?

- (A) bitva na Soči
- (B) bitva u Zborova
- (C) karpatsko-dukelská operace
- (D) bitva na Piavě

49.

_____ byl významnou osobností českých dějin. Měl právnické vzdělání, byl souzen v procesu s Omladinou a později dokonce odsouzen k smrti pro velezradu. Nakonec byl ale omilostněn a následně se zasadil o významné reformní počiny, např. měnovou odluku či kolkování. Zemřel na následky atentátu.

Která z následujících osobností nejpřesněji odpovídá uvedené charakteristice?

- (A) Karel Kramář
- (B) Vavro Šrobár
- (C) Alois Rašín
- (D) Emil Hácha

50.

autor	citát
1) Hubert Masařík	A) <i>Jak je to hrozné, mají-li Britové připravovat zákopy a zkoušet plynové masky pro spor v daleké zemi a mezi lidem, o němž my nevíme nic... I kdybychom měli sebevětší sympatie s malým národem, proti němuž stojí veliký a mocný soused, nemůžeme jednat tak, abychom přivedli celou britskou říši do války jen kvůli němu.</i>
2) Winston Churchill	B) <i>Ptal jsem se Daladiera a Légera, zda čekají nějaké vyjádření nebo odpovědi naší vlády na dohodu, kterou nám právě předložili. Daladier ve zřejmých rozpacích neodpověděl vůbec, zato Léger s poznámkou, že čtyři státníci neměli mnoho času, mi výslovně řekl, že žádnou naši odpověď již nečekají, že to považují samozřejmě za přijaté...</i>
3) Neville Chamberlain	C) <i>Otázka, která nás v posledních měsících a týdnech nejvíc trápí, je obecně známá. Už se ani nejmenuje Československo, nazývá se pan Beneš! S tímto jménem je spojeno všechno, co dnes sužuje milióny lidí, z čeho si zoufají a co je naplňuje fanatickým rozhodnutím... Tento český stát začal jedinou lží. Otec tehdejší lži se jmenoval Beneš!</i>
4) Adolf Hitler	D) <i>Anglie měla na vybranou mezi válkou a hanbou – zvolila si hanbu a bude mít válku.</i>

První republika zanikla v roce 1938 souhlasem čtyř velmocí na Mnichovské konferenci. Dvě z nich, Německo a Itálie, byly ochotny riskovat válku pro dosažení svých cílů. Druhé dvě, Velká Británie a Francie, přistupovaly k Československu a sporu o Sudety v intencích politiky appeasementu. Která z následujících možností správně přiřazuje uvedené historické citáty týkající se politiky appeasementu k jejich příslušným autorům?

- (A) 1B, 2A, 3D, 4C
- (B) 1B, 2D, 3A, 4C
- (C) 1C, 2B, 3A, 4D
- (D) 1C, 2D, 3A, 4B

3. Hospodářství a svět

51.

Komunistický režim v Československu se v roce 1968 dostával k potenciálnímu bodu zlomu. Při událostech historicky označovaných jako *pražské jaro* se zdálo, že nová politická garnitura prosadí demokratické reformy. Tento reformní proces ale zarazila vojenská intervence Sovětského svazu, který v srpnu 1968 vyslal do Československa vojska Varšavské smlouvy. V tomto turbulentním roce tak došlo k řadě navazujících událostí a situací, které se nesly nejprve v duchu demokratických reforem, ale končily utužením totalitního režimu.

Která z následujících možností uvádí chronologicky správné pořadí uvedených událostí roku 1968?

- (A) Akční program KSČ – nástup Alexandra Dubčeka k moci – Moskevský protokol – zvací dopis – invaze
- (B) nástup Alexandra Dubčeka k moci – Akční program KSČ – zvací dopis – invaze – Moskevský protokol
- (C) nástup Alexandra Dubčeka k moci – Akční program KSČ – Moskevský protokol – zvací dopis – invaze
- (D) Moskevský protokol – nástup Alexandra Dubčeka k moci – Akční program KSČ – zvací dopis – invaze

52.

Před čtyřikrát dvaceti a sedmi lety naši otcové na tomto světadíle založili nový národ, počatý ve svobodě a zasvěcený úsilí dokázat, že všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni. Ted' bojujeme ve velké občanské válce, a tím zkoušíme, zda tento národ, nebo jakýkoli národ takto pojatý a těmto ideálům zasvěcený, se může udržet. Sešli jsme se na velkém bojišti této války. Přišli jsme věnovat kus tohoto pole jako poslední místo odpočinku těm, kteří tu odevzdali své životy, aby tento národ mohl žít.

Který z následujících politiků přednesl uvedený projev?

- (A) Abraham Lincoln
- (B) Jefferson F. Davis
- (C) John F. Kennedy
- (D) Franklin D. Roosevelt

53.

Malý evropský národ se v roce 1939 postavil agresi jedné z největších armád světa. Vojáci bránili své pozice na tzv. Mannerheimově linii, sérii opevnění chránících přístup ke strategické oblasti Karélie. Proti nepřátelským tankům používali improvizované zápalné lahve, které později vešly ve známost jako tzv. molotovovy koktejly. Navzdory obrovské přesile dokázali útočníkovi těžké ztráty. Jejich hrdinný odpor, podpořený silným vlastenectvím a národní jednotou, si získal obdiv celého světa. Přestože nakonec museli část území postoupit agresorovi, jejich statečný odpor se stal legendárním. Tento konflikt později pokračoval v letech 1941–1944, již jako součást širšího válečného střetnutí.

Která z následujících možností označuje válečný konflikt a napadenou zemi dle uvedeného textu?

- (A) desetidenní válka – Slovinsko
- (B) zimní válka – Finsko
- (C) operace Weserübung – Dánsko
- (D) válka o Těšínsko – Polsko

54.

Sovětský svaz byl v průběhu Druhé světové války masivně zásobován zahraničním, nejčastěji americkým válečným materiálem a zbraněmi. Na základě kterého z následujících dokumentů se tak dělo?

- (A) pakt Ribbentrop-Molotov
- (B) Trumanova doktrína
- (C) Zákon o půjčce a pronájmu
- (D) program New Deal

55.

Tři základní ekonomické otázky znějí *co vyrábět, jak vyrábět, pro koho vyrábět*. Ekonomický systém státu Trotland řeší tyto základní otázky následujícím způsobem:

- O tom *co vyrábět* rozhoduje úzká skupina držitelů moci.
- O tom *jak vyrábět* rozhoduje stát prostřednictvím ministerstev jednotlivých hospodářských odvětví.
- O tom *pro koho vyrábět* rozhoduje mocenská hierarchie.

Který z následujících ekonomických systémů nejpřesněji odpovídá uvedenému případu Trotlandu?

- (A) tržní
- (B) smíšený
- (C) tradiční
- (D) příkazový

3. Hospodářství a svět

56.

Mezi různými ekonomickými přístupy existuje i teorie, která považuje za hlavní cíle hospodářské politiky aktivní platební bilanci dosaženou pomocí státních intervencí a též akumulaci drahých kovů, jež považuje za hlavní znak bohatství. Která z následujících možností nejpřesněji odpovídá uvedenému popisu?

- (A) marxistická teorie
- (B) klasická teorie
- (C) monetarismus
- (D) merkantilismus

57.

Pan Vláďa pracoval celý dospělý život jako horník, a to až do loňského roku. Postupné přeorientování ekonomiky regionu na jiné hospodářské sektory a útlum těžby přinesly nárůst nezaměstnanosti. Pan Vláďa nyní prochází rekvalifikací. Která z následujících možností nejpřesněji reprezentuje kategorii nezaměstnanosti, do níž uvedený případ pana Vládi spadá?

- (A) frikční
- (B) sezónní
- (C) dobrovolná
- (D) strukturální

58.

Který z následujících statků je čistým veřejným statkem?

- (A) městský autobus vlastněný Dopravním podnikem města Jihlavy, a.s.
- (B) přenocování ve vodáckém kempu na břehu řeky Berounky, který poskytuje členům Vodáckého klubu ČR možnost přespat zde zdarma
- (C) pouliční lampy v městské části Brno-Žabovřesky
- (D) představení opery Carmen v Národním divadle moravskoslezském

59.

Pan Felix Šťastný by si po letech strávených jako zaměstnanec pojišťovny rád splnil životní sen a začal podnikat v oboru prodej a oprava palných zbraní. O který z následujících typů živnosti se v uvedeném případě jedná?

- (A) živnost ohlašovací
- (B) živnost koncesovaná
- (C) živnost vázaná
- (D) živnost řemeslná

60.

V rámci monetární politiky disponuje Česká národní banka (ČNB) řadou nástrojů. Jedním z nejdůležitějších nástrojů je tzv. repo sazba. Která z následujících možností nejpřesněji reprezentuje hlavní účel repo sazby stanovené ČNB?

- (A) určuje výši daně z příjmů právnických osob
- (B) stanovuje minimální mzdu v České republice
- (C) slouží jako nástroj pro dosažení inflačního cíle
- (D) slouží k udržování pevného kurzu české koruny vůči euru

Zdroje:

- Text k úlohám 4–5: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úloha 12: Central Connecticut State University. www.cs.ccsu.edu
- Text k úlohám 16–17: ŠIMSA, Martin. Příběh filosofického antropologického diskurzu. 2006.
- Text k úlohám 18–20: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úloha 27: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Text k úlohám 29–30: HEYWOOD, Andrew. Politologie. Eurolex Bohemia, 2004. (upraveno)
- Úloha 52: MONTEFIORE, Simon Sebag. Slova, která změnila svět. Víkend, 2009.

